

**ÚSTAV PRE VÝSKUM VEREJNEJ MIENKY
PRI ŠTATISTICKOM ÚRADE SR**

**NÁZORY OBČANOV NA ZAVEDENIE SPOLOČNEJ MENY EURO
– NOVEMBER 2008**

(INFORMATÍVNA SPRÁVA Z PRIESKUMU VEREJNEJ MIENKY)

NOVEMBER 2008

Obsah:

Úvod	3
Metodika prieskumu	3
I. Informovanosť o zavedení eura	4
II. Očakávania súvisiace so zavedením eura	9
III. Vnímanie potenciálnych prínosov a nevýhod zavedenia eura	12
IV. Subjektívne vnímanie vývoja spotrebiteľských cien vybraných tovarov a služieb	15
Zhrnutie	19

Úvod

Vstup Slovenskej republiky do eurozóny predpokladá pripravenosť nielen slovenského hospodárstva, ale aj verejnosti. Zmena, ktorú zavedenie eura predstavuje, sa dotkne mnohých oblastí života občanov Slovenska. Ako každá zmena, aj táto sa odráža vo verejnosti v istých očakávaniach prínosov, ale aj v obavách. Pravidelné monitorovanie názorov verejnosti, ako aj jej informovanosti, môže prispieť k eliminácii rizík súvisiacich s prechodom na spoločnú európsku menu.

Ústav pre výskum verejnej mienky pri ŠÚ SR na základe uznesenia vlády SR realizoval ďalší z pravidelných prieskumov verejnej mienky týkajúci sa názorov a informovanosti občanov o zavedení eura na Slovensku, pričom v centre pozornosti zisťovania boli nasledujúce oblasti:

- informovanosť občanov o zavedení eura
- očakávania súvisiace so zavedením eura
- vnímanie potenciálnych prínosov a nevýhod zavedenia eura
- subjektívne vnímanie vývoja spotrebiteľských cien vybraných tovarov a služieb.

Metodika prieskumu

Predkladaná informatívna správa sa opiera o prieskumy verejnej mienky realizované v období júna až októbra 2008 Ústavom pre výskum verejnej mienky pri ŠÚ SR. Údaje pre posledný októbrový prieskum sa zbierali od 16. do 21. októbra 2008.

Ústav pre výskum verejnej mienky používa vo svojich prieskumoch štandardnú metodiku. Výberové vzorky sú vytvorené na základe štatistických údajov zo zdroja Sčítanie obyvateľov, domov a bytov Slovenskej republiky v roku 2001 a aktualizovaných údajov Štatistického úradu. Základný súbor tvorí 4 416 076 obyvateľov SR vo veku 16 a viac rokov k 31. 12. 2005. 1/

Reprezentatívny výberový súbor SR predstavujú respondenti vo veku 16 a viac rokov. Je utvorený voľným kvótovým výberom so znáhodnením v poslednom kroku, pričom kontrolovanými premennými sú pohlavie, vek, národnosť, vzdelanie, veľkosť bydliska respondenta a kraj. Po zhodnotení úrovne terénnych prác a kontrole jednotlivých dotazníkov bolo na konci októbra 2008 na spracovanie odovzdaných 1342 dotazníkov. Vo všetkých prieskumoch, o ktoré sa správa opiera, sa pri uvažovanej 5 %-nej hladine významnosti potvrdila reprezentatívnosť výberového súboru podľa kvótových znakov pohlavie, vek, vzdelanie, národnosť, veľkostná skupina obce a kraj.

1/ Vekové zloženie obyvateľstva SR v roku 2005. Demografická a sociálna štatistika. ŠÚ SR, 2006 a Sčítanie obyvateľov, domov a bytov Slovenskej republiky v roku 2001 ŠÚ SR Bratislava.

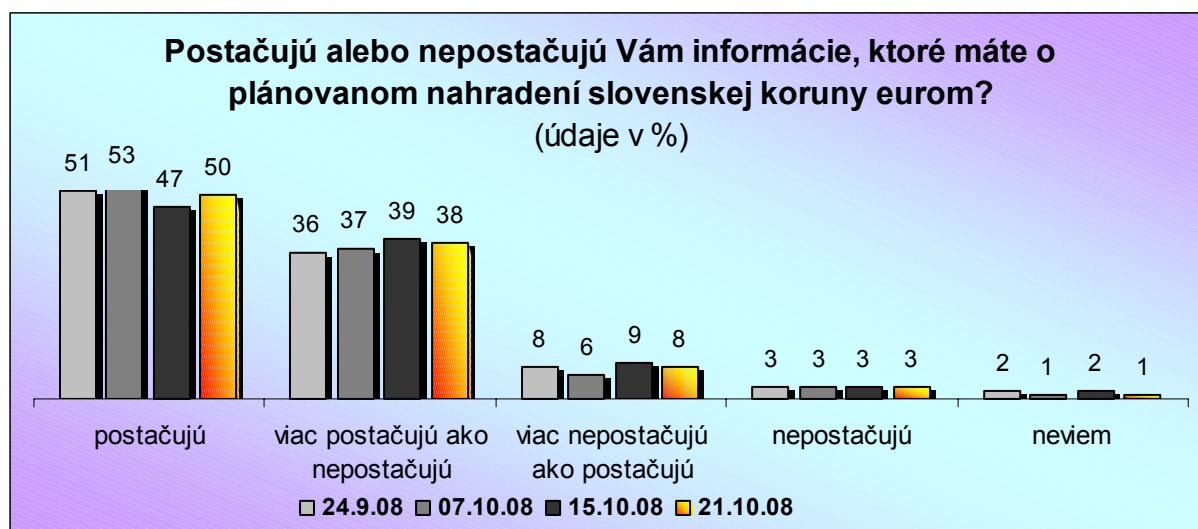
I. Informovanosť o zavedení eura

V októbri 2008 naďalej pretrváva vysoká miera informovanosti verejnosti o zavedení eura. Informácie na začiatku októbra postačovali alebo viac postačovali ako nepostačovali 90 %, na konci októbra tento podiel mierne poklesol na úroveň 88 % respondentov. Podiel oslovených, ktorým informácie viac nepostačovali ako postačovali sa v októbri 2008 pohyboval v rozmedzí od 6 do 9 % a počas celého spomínaného obdobia informácie o zavedení eura nepostačovali 3 % opýtaných.

Za významnejšiu zmenu možno považovať len pokles o 6 percentuálnych bodov odpovedí „informácie mi postačujú“ medzi prvou a druhou dekádou októbra 2008. Zároveň je nutné dodať, že tento pokles bol kompenzovaný následným nárastom, takže na konci októbra dosiahla spomínaná odpoveď podiel 50 %, čo je takmer identická hodnota ako na konci septembra, keď túto odpoveď zvolilo 51 % opýtaných.

Podiely jednotlivých odpovedí, ako aj presné znenie otázky uvádza graf č. 1.

Graf č. 1

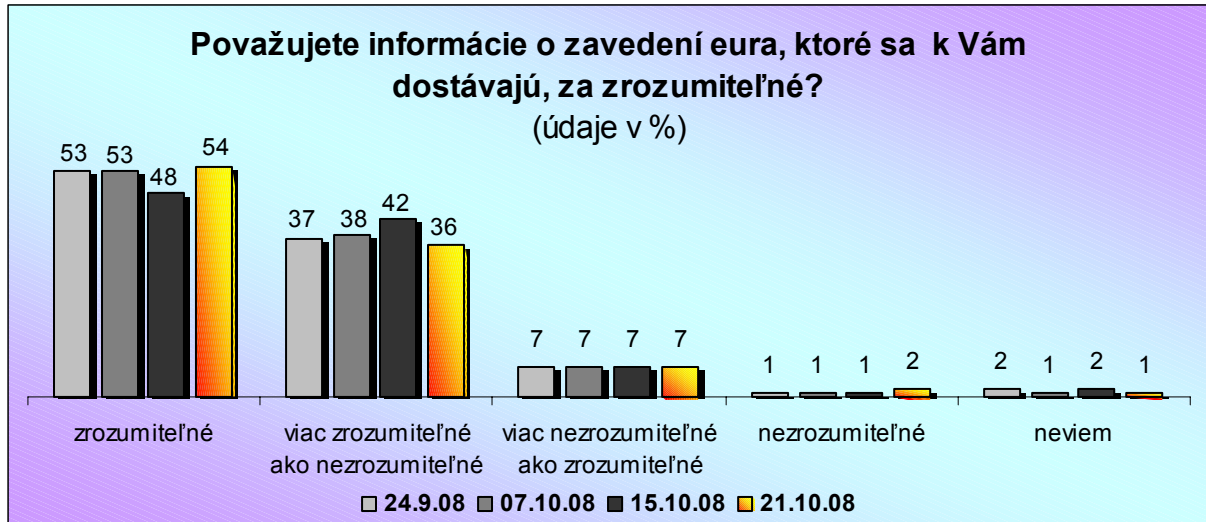
Z hľadiska sledovaných sociodemografických skupín možno konštatovať, že podobne ako v predchádzajúcich prieskumoch, informácie nepostačovali alebo viac nepostačovali ako postačovali občanom so základným vzdelaním, nezamestnaným, dôchodcom a ľuďom vo veku nad 60 rokov. Uvedené odpovede sa v týchto skupinách vyskytovali dvakrát častejšie ako v celoslovenskom priemere.

Subjektívne hodnotenie zrozumiteľnosti poskytovaných informácií o zavedení eura dosahuje pravdepodobne svoje maximum. Informácie považuje za zrozumiteľné alebo za viac zrozumiteľné ako nezrozumiteľné 90 % oslovených, pričom táto hodnota je na rovnakej úrovni od konca augusta 2008. Výnimku tvorí len prvý októbrový prieskum, kedy bola nameraná hodnota 91 %. Analogicky aj podiel respondentov, ktorí tvrdia, že poskytované informácie sú pre nich nezrozumiteľné alebo viac nezrozumiteľné ako zrozumiteľné je od konca septembra 2008 pomerne vyrovnaný a pohybuje sa na úrovni od 8 do 9 %. V druhej dekáde poklesla o 5 percentuálnych bodov odpoveď „informácie považujem za zrozumiteľné“ a rovnako o 5 percentuálnych bodov vzrástla odpoveď „informácie považujem za viac zrozumiteľné ako nezrozumiteľné“. Vzápätí nastal opačný pohyb a na konci októbra

sa hodnoty jednotlivých variantov odpovedí dostali na približne rovnakú úroveň (rozdiel nepresahuje 1 percentuálny bod) ako na konci septembra 2008.

Presné znenie otázky a štruktúru jednotlivých odpovedí uvádza nasledujúci graf č. 2.

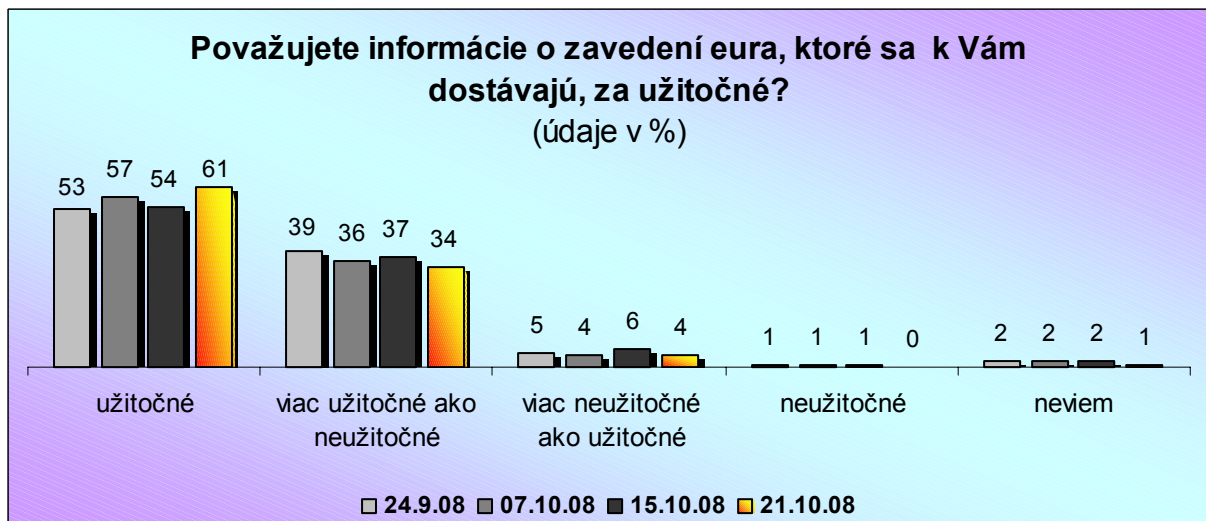
Graf č. 2

Pri subjektívnom posúdení užitočnosti informácií o zavedení eura boli zaznamenané významné zmeny. Poskytované informácie považovalo na konci októbra 2008 za užitočné 61 % občanov vo veku 16 a viac rokov, čo predstavuje namerané maximum. Oproti koncu septembra ide o nárast o 8 percentuálnych bodov. Pokles oproti koncu septembra nastal pri všetkých ostatných variantoch odpovedí a to o 5 percentuálnych bodov v odpovedi „informácie považujem za viac užitočné ako neužitočné“ a o jeden percentuálny bod v odpovediach „informácie považujem za viac neužitočné ako užitočné“ a „informácie považujem za neužitočné“. Takmer nikto z opýtaných poskytnuté informácie o zavedení eura nepovažuje za neužitočné. Kladných odpovedí bolo spolu 95 %, čo opäť predstavuje namerané maximum, záporných bolo spolu 4 %, čo naopak predstavuje namerané minimum.

Zistené údaje a znenie otázky uvádza nasledujúci graf č. 3.

Graf č. 3

Za kľúčové médiá poskytujúce informácie súvisiace s prijatím eura považujú takmer tri pätiny respondentov Slovenskú televíziu (59%) a viac ako polovica ostatné televízie (55%). Dôležitú úlohu v informovaní verejnosti plní aj denná tlač, ktorú využívajú dve pätiny opýtaných (42%).

Najvýraznejší pokles zaznamenal v aktuálnom prieskume Slovenský rozhlas, ktorý po strate 4 percentuálnych bodov poklesol na šiestu priečku až za neformálnych informátorov z okruhu príbuzných a známych. Rovnako vysoký pokles bol zaznamenaný pri Slovenskej televízii, ktorá napriek tomu zostáva najvyužívanejším médiom slúžiacim na informovanie o vstupe do eurozóny. Nasledujúca tabuľka č. 1 okrem aktuálneho prieskumu z poslednej dekády októbra prináša výsledky ďalších troch prieskumov s terénnou fázou v septembri a októbri tohto roka.

Tabuľka č. 1

Odkiaľ čerpáte informácie o zavedení eura? 1/				
	(údaje v %)			
	24.9. 08	7.10. 08	15.10. 08	21.10. 08
Z STV	56	58	63	59
Z iných televízií	51	55	53	55
Z dennej tlače	42	36	44	42
Od priateľov a známych	26	25	29	27
Od členov rodiny	25	19	26	27
Zo Slovenského rozhlasu	27	24	30	26
Z týždenníkov, mesačníkov a časopisov	22	22	24	23
Z informačných materiálov (z letákov, z brožúr, ...)	20	19	22	19
Z iných rádií	17	17	18	19
Z internetovej stránky www.euromena.sk	15	16	16	16
Z iných internetových stránok	13	13	13	15
Od spolupracovníkov	12	11	14	15
Z vonkajšej reklamy (z veľkoplošnej reklamy-billboardov, plagátov...)	12	13	15	12
Z prednášok a besied	5	4	5	4
Z bezplatnej telefónnej info linky	1	1	1	0
Z iných zdrojov	2	2	2	2
Nezaujímam sa o zavedenie eura	3	5	3	3

Zo Slovenskej televízie ako hlavného média informujúceho o prípravách na zavedenie eura čerpajú poznatky vo zvýšenej miere, oproti priemeru za celú krajinu, dôchodcovia a obyvatelia Prešovského kraja. Pri ostatných televíziách neboli pri podrobnejšej analýze sociodemografických charakteristík respondentov zaznamenané výraznejšie odchýlky od celoslovenského priemeru. Hľadanie informácií o prípravách Slovenska a na zavedenie eura z dennej tlače prioritizujú hlavne podnikatelia, vysokoškolsky vzdelaní respondenti a zamestnanci.

1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí súčet percent presahuje 100

Verejnosť v súvislosti so zavedením eura na Slovensku predovšetkým zaujíma, ako ovplyvní prijatie novej meny našu životnú úroveň (39%), či sa jej prijatie odzrkadlí na úrovni cien (36%) a chce byť tiež podrobnejšie informovaná o výhodách a nevýhodách plynúcich z tejto zmeny (32%).

Výsledky aktuálneho prieskumu naznačujú stabilizáciu záujmu slovenskej verejnosti o jednotlivé témy súvisiace s prijatím eura. Málo zreteľný nárast – o 3 percentuálne body – bol zaznamenaný iba pri záujme o spôsob ochrany spotrebiteľov pri prechode na novú menu. Kompletné výsledky štyroch prieskumov zo septembra a októbra prinášame v nasledujúcej tabuľke č.2.

Tabuľka č. 2

Ktoré informácie o zavedení eura by ste predovšetkým chceli získať? 1/ (údaje v%)				
	24.9. 08	7.10. 08	15.10. 08	21.10. 08
O vplyve zavedenia eura na životnú úroveň a fungovanie domácností	43	38	39	39
O vplyve zavedenia eura na úroveň cien tovarov a služieb	37	32	37	36
O výhodách a nevýhodách zavedenia eura	33	31	33	32
O vzhľade a ochranných prvkoch eurových bankoviek a mincí	23	22	27	26
O spôsobe ochrany spotrebiteľov	22	23	20	23
O vplyve zavedenia eura na hospodárstvo Slovenska	21	19	16	17
O tom, ako sa treba pripraviť na zavedenie eura	15	15	17	15
O spôsobe výmeny slovenskej koruny za euro	12	13	13	12
O postupnosti krokov pri zavedení eura	13	14	13	11
O dvojitom zobrazovaní cien v slovenských korunách a eurách	6	7	7	7
O výmennom kurze	5	4	4	4
Iné odpovede	1	1	1	1
Žiadne	6	9	8	7
Neviem	1	2	2	1

O vplyve zavedenia eura na životnú úroveň a fungovanie domácností chcú byť častejšie, ako je priemer za celé Slovensko, informovaní respondenti z obcí do 2 tisíc obyvateľov.

O problematiku možného vplyvu zavedenia eura na úroveň cien tovarov a služieb prejavili najvyšší záujem oslovení z Bratislavského kraja a najväčších miest s počtom od 100 tisíc obyvateľov.

Pri tretej najpertraktovanejšej téme, výhodách a nevýhodách zavedenia eura, neboli pri hlbšej analýze odpovedí zaznamenané významnejšie rozdiely oproti priemeru za celé Slovensko.

1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí súčet percent presahuje 100

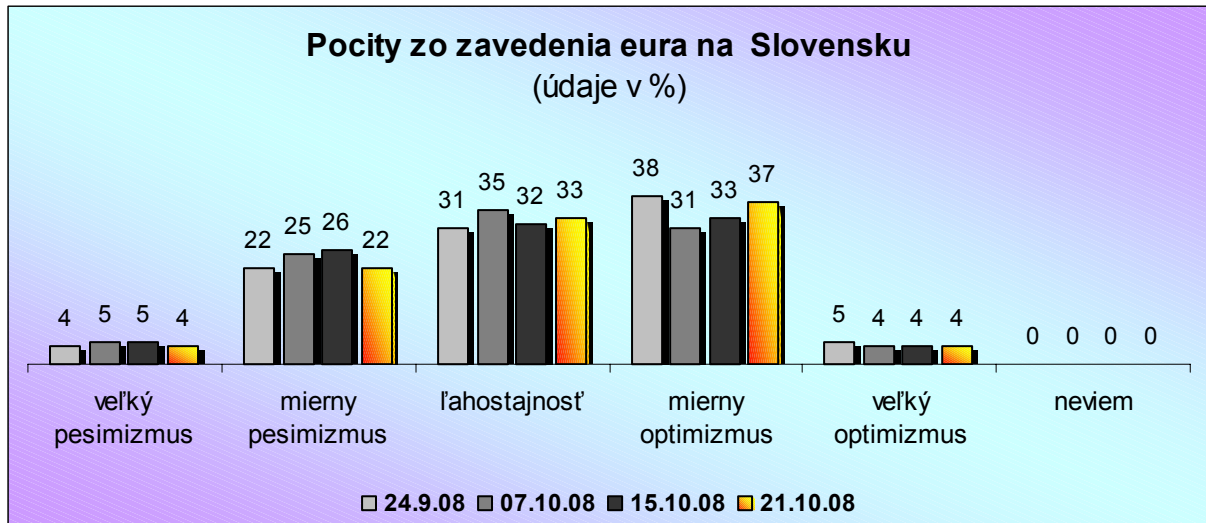
Na monitorovania oboznámenosti verejnosti s harmonogramom zavedenia eura v SR sme respondentom predložili výroky, ktoré obsahovali správne aj nesprávne informácie súvisiace s prijatím eura, pričom mali posúdiť ich pravdivosť. Pri tomto posudzovaní pravdivosti predložených výrokov 91 % respondentov sa správne rozhodlo, keď nesúhlasilo s výrokom, že rub a líce eurových mincí sú vo všetkých krajinách rovnaké. Rovnaký výsledok, 91 % správnych odpovedí, bol zaznamenaný pri hodnotení nepravdivého tvrdenia, že všetky ceny musia byť uvedené v korunách aj eurách do konca roku 2013. Pri uvedení chybného termínu prijatia eura k 31. januáru 2009 zareagovalo správne 77 % respondentov, keď s týmto výrokom nesúhlasilo. Necelé tri štvrtiny opýtaných (71%) správne odpovedalo, keď súhlasilo s výrokom, že slovenskými bankovkami a mincami sa bude môcť platiť do 16. januára 2009. Necelá polovica respondentov (46%) pozná ďalšiu informáciu, že možnosť bezplatnej výmeny slovenských bankoviek v komerčných bankách je možná len do konca roka 2009. Najhoršie je to s oboznámenosťou verejnosti o možnosti výmeny bankoviek v centrálnej banke, keď iba 29 % opýtaných vedelo, že Národná banka Slovenska ich bude vymieňať bez časového obmedzenia.

II. Očakávania súvisiace so zavedením eura

S akými pocitmi očakáva verejnosť zavedenie eura na Slovensku zisťovala ďalšia časť prieskumu. Respondenti mali možnosť vyjadriť svoje pocity na 11 stupňovej škále od +5 po -5, pričom +5 znamená najväčší optimizmus, 0 ľahostajnosť a -5 najväčší pesimizmus.

Pre názornosť bola táto škála zredukovaná a výsledky z posledných štyroch prieskumov uvádza nasledujúci graf č. 4.

Graf č. 4

Počas októbra 2008 sa vyskytli výkyvy v pocitoch verejnosti zo zavedenia eura. V prvej dekáde októbra oproti koncu septembra bol nameraný nárast oslovených, ktorí deklarujú mierny pesimizmus (o 3 percentuálne body) a ľahostajnosť (nárast o 4 percentuálnych bodov) a naopak bol zaznamenaný menší počet respondentov hlásiacich sa k miernemu optimizmu (pokles o 7 percentuálnych bodov). V druhej dekáde októbra výkyvy pokračovali, avšak už neboli také významné. Na konci októbra 2008 sa situácia ustálila približne na rovnakej úrovni, aká bola na konci septembra a rozdiely medzi týmito dvomi obdobiami nepresiahli dva percentuálne body.

Na konci októbra 2008 sa stal najfrekventovanejším pocitom, rovnako ako na konci septembra, mierny optimizmus s podielom 37 % v populácii 16 a viac ročných. Spolu s veľkým optimizmom, ktorý deklarovali 4 % oslovených dosiahol podiel 41 %. Optimistické pocity sú typické najmä pre podnikateľov a živnostníkov, pre ľudí s vysokoškolským vzdelaním, pre ľudí vo veku od 16 do 29 rokov a pre socio-profesijnú skupinu zamestnancov.

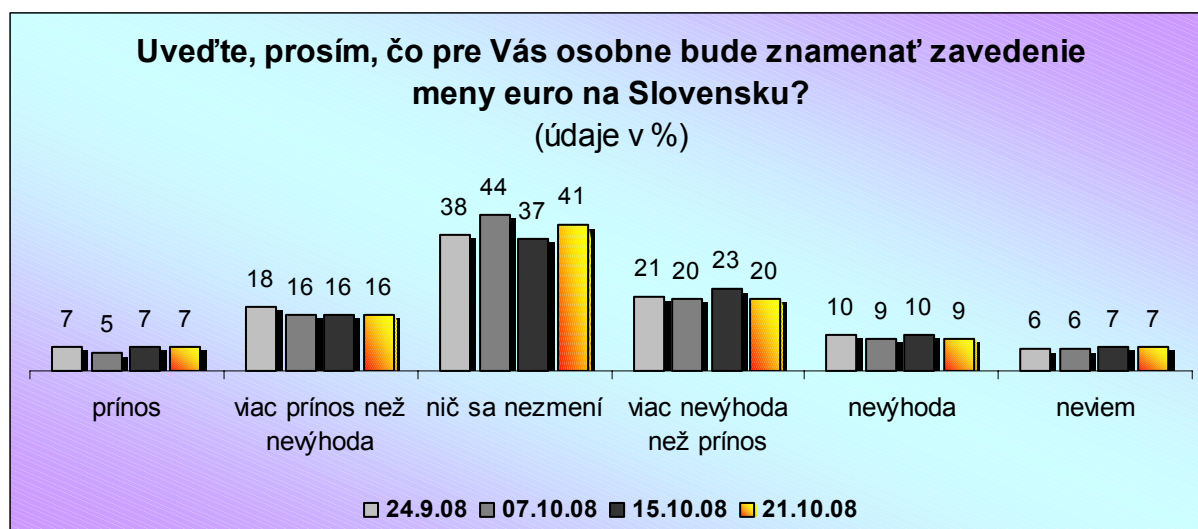
S deklarovanou ľahostajnosťou očakáva zavedenie eura jedna tretina občanov vo veku 16 a viac rokov, pričom sa žiadna zo sledovaných socio-demografických skupín výraznejšie neodlišovala od celoslovenského priemeru.

Podiel pesimisticky naladených občanov v súvislosti so zavedením eura bol na konci októbra tohto roku 26 %, pričom 4 % občanov deklarovali veľký a 22 % občanov mierny pesimizmus. Medzi pesimisticky naladenými sa nachádzali najmä dôchodcovia, ľudia vo veku nad 60 rokov a oslovení so základným vzdelaním.

Najväčší podiel obyvateľov Slovenska vo veku 16 a viac rokov sa naďalej domnieva, že zavedením eura sa pre nich osobne nič nezmení. Na konci októbra 2008 túto odpoveď zvolilo 41 % respondentov. Medzi koncom septembra a koncom októbra 2008 prišlo v tejto odpovedi k nárastu o 3 percentuálne body. V prieskumoch medzi týmito obdobiami nastali pomerne veľké zmeny, v prvom októbrovom prieskume išlo o nárast o 6 percentuálnych bodov, v druhom prišlo k poklesu o 7 percentuálnych bodov a nakoniec v tretej októbrovej dekáde sme namerali nárast o 4 percentuálne body. Zavedenie eura z osobného hľadiska vníma ako prínos alebo ako viac prínos než nevýhodu spolu 23 % oslovených, čo predstavuje pokles o 2 percentuálne body oproti koncu septembra. Ako nevýhodné alebo viac nevýhodné než prínosné vníma zavedenie eura na konci októbra 29 % respondentov, pričom tento variant odpovede zaznamenal pokles o 2 percentuálne body oproti koncu septembra.

Presné znenie otázky, ako aj početnosti jednotlivých variantov odpovedí uvádza nasledujúci graf č. 5.

Graf č. 5

Zo sledovaných sociodemografických skupín si iba socio-profesijná skupina zamestnancov častejšie ako v celoslovenskom priemere myslí, že zavedením eura sa pre nich osobne nič nezmení. Zavedenie eura za osobne nevýhodné alebo viac nevýhodné než výhodné pokladajú častejšie dôchodcovia, ľudia vo veku nad 60 rokov, ako aj ľudia so základným vzdelaním. Naopak, ako osobne prínosné alebo ako viac prínosné než nevýhodné ho približne dvakrát častejšie, ako v celoslovenskom priemere, vidia podnikatelia so živnosťami a ľudia s vysokoškolským vzdelaním.

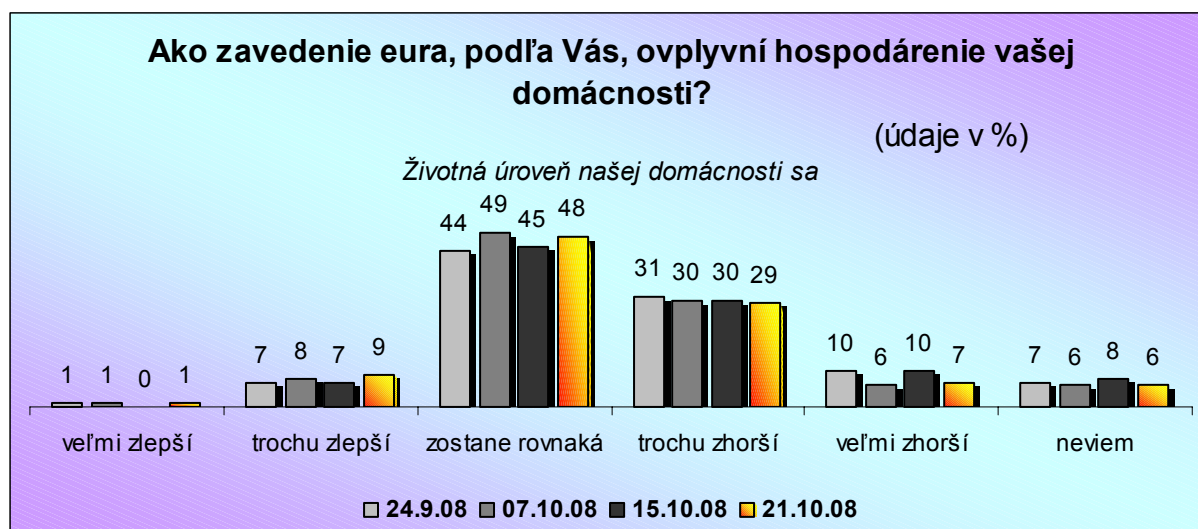
Pohľad respondentov na potenciálny vplyv zavedenia eura na hospodárenie ich domácností bol v centre pozornosti ďalšej otázky. Z výsledkov vyplýva, že na konci októbra 2008 si takmer polovica, presnejšie 48 % respondentov myslí, že zavedenie eura nebude mať na ich domácnosť žiadny vplyv. Hoci v priebehu októbra podiel respondentov s týmto názorom osciloval, oproti koncu septembra 2008 nastal nárast ľudí zdieľajúcich tento názor o 4 percentuálne body.

Túto odpoveď častejšie ako v celoslovenskom priemere volia rezidenti miest od 50 tisíc do 100 tisíc obyvateľov a socio-profesijná skupina zamestnancov.

Naopak pomerne stabilný, aj keď len malý pokles možno zaznamenať u druhej najpočetnejšej kategórie ľudí, ktorí sa domnievajú, že zavedením eura sa životná úroveň ich domácnosti mierne zhorší. Na konci septembra 2008 dosiahla táto skupina ľudí podiel 31 %, na konci októbra 29 %. Veľké zhoršenie predpokladá 7 % respondentov. Na konci októbra celkovo očakáva zhoršenie životnej úrovne svojej domácnosti zavedením eura 36 % oslovených, pričom toto očakávanie je typické pre dôchodcov a ľudí vo veku nad 60 rokov, pre ľudí so základným vzdelaním, ale aj pre odpovedajúcich v sídlach od 2 tisíc do 10 tisíc obyvateľov. Zlepšenie životnej úrovne domácnosti zavedením eura očakáva jedna desatina oslovených, pričom mierne zlepšenie očakáva 9 % (nárast oproti koncu septembra o 2 percentuálne body) a veľké zlepšenie 1 % respondentov (oproti koncu septembra bez zmeny). Spomínané zlepšenie očakávajú častejšie ako v celoslovenskom priemere podnikatelia spolu so živnostníkmi a ľudia s vysokoškolským vzdelaním.

Presné znenie otázky, ako aj početnosti jednotlivých odpovedí uvádza nasledujúci graf č. 6.

Graf č. 6

III. Vnímanie potenciálnych prínosov a nevýhod zavedenia eura

Občania Slovenskej republiky za hlavné plusy prijatia eura považujú jednoduchšie cestovanie do zahraničia (42%), menej komplikované obchodovanie s cudzinou (37%) a v eure zároveň vidia alternatívu silnejšej, istejšej a stabilnejšej meny (31%).

Najvýraznejšou zmenou v aktuálnom prieskume bol 4 %-ný pokles frekvencie odpovedí, že vstup do eurozóny oživí turistický ruch. Menej zreteľný pokles, o 3 percentuálne body oproti predchádzajúcemu prieskumu, bol zaznamenaný pri hlavnej výhode, ktorou je ľahšie cestovanie do zahraničia. Nárast o 3 percentuálne body oproti predchádzajúcemu prieskumu sa prejavil pri očakávaní, že zavedenie eura umožní prehľadnejšie porovnávanie cien tovarov a služieb s ostatnými členskými krajinami eurozóny. V dlhšom časovom horizonte si najviac polepšilo očakávanie silnejšej, istejšej a stabilnejšej meny, keď nárast oproti poslednému septembrovému prieskumu predstavoval 6 percentuálnych bodov. Výsledky štyroch prieskumov realizovaných koncom septembra a počas celého októbra prináša ďalšia tabuľka č. 3.

Tabuľka č. 3

Uved'te, čo bude podľa vás, najväčším prínosom zavedenia eura na Slovensku? 1/	(údaje v %)			
	24.9.08	7.10.08	15.10.08	21.10.08
Zjednodušenie cestovania do zahraničia	44	41	45	42
Zjednodušenie obchodovania so zahraničím	37	40	35	37
Silnejšia, istejšia a stabilnejšia mena	25	29	29	31
Prehľadnejšie porovnanie cien tovarov a služieb s ostatnými krajinami eurozóny	27	25	22	25
Zvýšenie prestíže, imidžu a sebavedomia obyvateľov SR	14	11	13	14
Rýchlejšie vyrovnávanie rozdielov medzi SR a členskými krajinami EÚ	13	10	11	12
Nárast turizmu	12	11	16	12
Zlepšenie ekonomickej situácie v SR	10	10	8	9
Rast plátov a dôchodkov	9	9	8	9
Príliv zahraničných investorov	10	9	8	8
Zníženie nezamestnanosti	4	5	5	4
Iné odpovede	0	1	0	0
Neočakávam žiadne prínosy	16	16	17	16
Neviem	3	4	3	2

Zjednodušenie cestovania do zahraničia vnímajú ako pozitívum zavedenia eura najmä obyvatelia Nitrianskeho kraja, respondenti vo veku od 16 do 29 rokov a zamestnanci. Druhá najčastejšie uvádzaná výhoda - zjednodušenie obchodovania so zahraničím - oslovuje predovšetkým podnikateľov, vysokoškolsky vzdelaných

1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí súčet percent presahuje 100

občanov, obyvateľov Bratislavského kraja a zamestnancov.

Euro ako silnejšiu, istejšiu a stabilnejšiu menu vnímajú najmä podnikatelia, vysokoškolsky vzdelaní účastníci prieskumu a obyvatelia Prešovského kraja.

Obavy slovenskej verejnosti súvisiace s prijatím eura sa v súčasnosti sústreďujú na možné problémy s rozpoznaním nových bankoviek a mincí. Nemenej výrazne tiež rezonujú obavy so zvyšovaním cien, špekulácií v obchodoch a klamaním zákazníkov, ako aj z veľkého množstva mincí v peňaženkách. Uvedené štyri obavy zdieľa od 34 do 35 % účastníkov prieskumu.

S blížiacim sa termínom vstupu do eurozóny zaznamenali najvyššiu dynamiku nárastu obavy so zvyšovaním cien pri zaokrúhľovaní, keď znepokojenie nad možným zdražovaním stúplo o 4 percentuálne body oproti predchádzajúcemu prieskumu. Významnejším poklesom prešli iba obavy zo zhoršenia finančnej situácie a nedostatku peňazí v domácnosti, keď rozdiel medzi výsledkom z poslednej dekády septembra a aktuálnym prieskumom je 6 percentuálnych bodov. Kompletné výsledky štyroch prieskumov prináša nasledujúca tabuľka č. 4.

Tabuľka č. 4

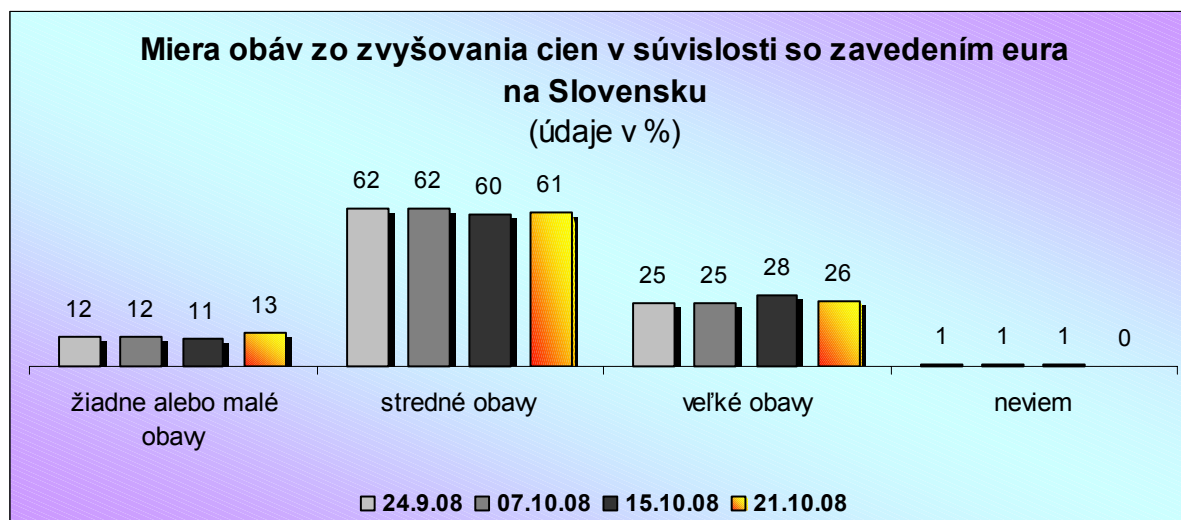
Uvedte, čoho sa najviac obávate v súvislosti so zavedením eura? 1/ (údaje v %)				
	24.9. 08	7.10. 08	15.10. 08	21.10. 08
Zvykania si na nový vzhľad bankoviek a mincí, ich rozpoznavania	30	32	35	35
Zvyšovania cien, zaokrúhľovania	34	30	30	34
Špekulácií v obchodoch, klamanie zákazníkov	34	33	33	34
Množstva mincí v peňaženke	33	35	36	34
Prepočítavania cien	21	23	22	24
Zhoršenia finančnej situácie a nedostatku peňazí v domácnosti	23	18	19	17
Cien tovarov a služieb v novej mene	16	18	17	16
Nárastu chudoby a prehlbovania nerovností	19	16	17	15
Znehodnotenia úspor a majetku	12	11	13	12
Nemám žiadne obavy	5	8	6	7
Obmedzenia národnej suverenity (zvýšenia závislosti od EÚ)	7	7	8	6
Nepriaznivého vplyvu na hospodárstvo a ekonomickú situáciu SR	5	7	5	4
Problémov so zaobstaraním si eur	2	2	3	2
Neviem	1	1	1	0

1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí súčet percent presahuje 100

Vývoj miery obáv zo zvyšovania cien v súvislosti so zavedením eura na Slovensku nezaznamenal, rovnako ako v septembri 2008, ani v októbri 2008 žiadne významnejšie zmeny. V žiadnej kategórii stupňa obáv zmena nepresiahla 3 percentuálne body, pričom v porovnaní konca septembra s koncom októbra boli zmeny ešte menšie a nepresiahli jeden percentuálny bod.

Údaje znázorňuje graf č. 7.

Graf č. 7

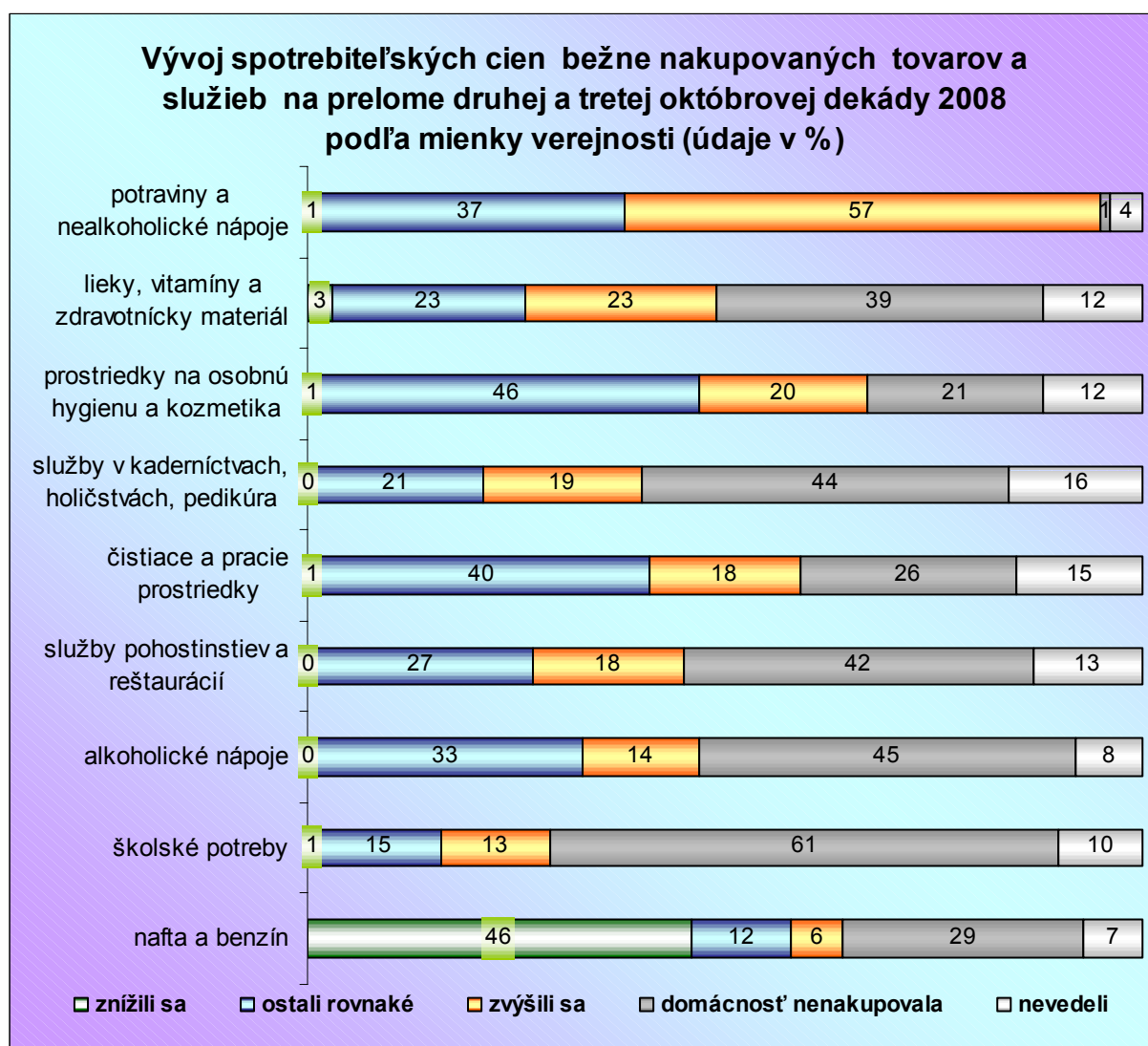

Najpočetnejšie je naďalej zastúpená stredná miera obáv. Túto mieru na konci októbra 2008 vyjadrilo 61 % oslovených. Žiadna zo sledovaných sociodemografických skupín túto mieru obáv neuvádzala častejšie ako je celoslovenský priemer. Veľkú mieru obáv v súčasnosti deklaruje 26 % občanov vo veku 16 a viac rokov, pričom častejšie ako v celoslovenskom priemere to sú dôchodcovia a ľudia vo veku nad 60 rokov, nezamestnaní, ako aj účastníci prieskumu so základným vzdelaním. Obyvateľov s malými alebo žiadnymi obavami z možného zvyšovania cien bolo na konci októbra tohto roku 13 %. Žiadne alebo len malé obavy sú frekventovanejšie u podnikateľov a živnostníkov a aj u ľudí vo veku od 16 do 29 rokov.

IV. Subjektívne vnímanie vývoja spotrebiteľských cien vybraných tovarov a služieb

Na konci októbra 2008 pokračovalo upokojuvanie inflačných nálad obyvateľov. V porovnaní so situáciou pred mesiacom klesol podiel obyvateľov, ktorí boli presvedčení o zvýšení cien, pri všetkých sledovaných okruhoch. Prehľad odpovedí respondentov z konca októbra poskytuje graf č. 8.

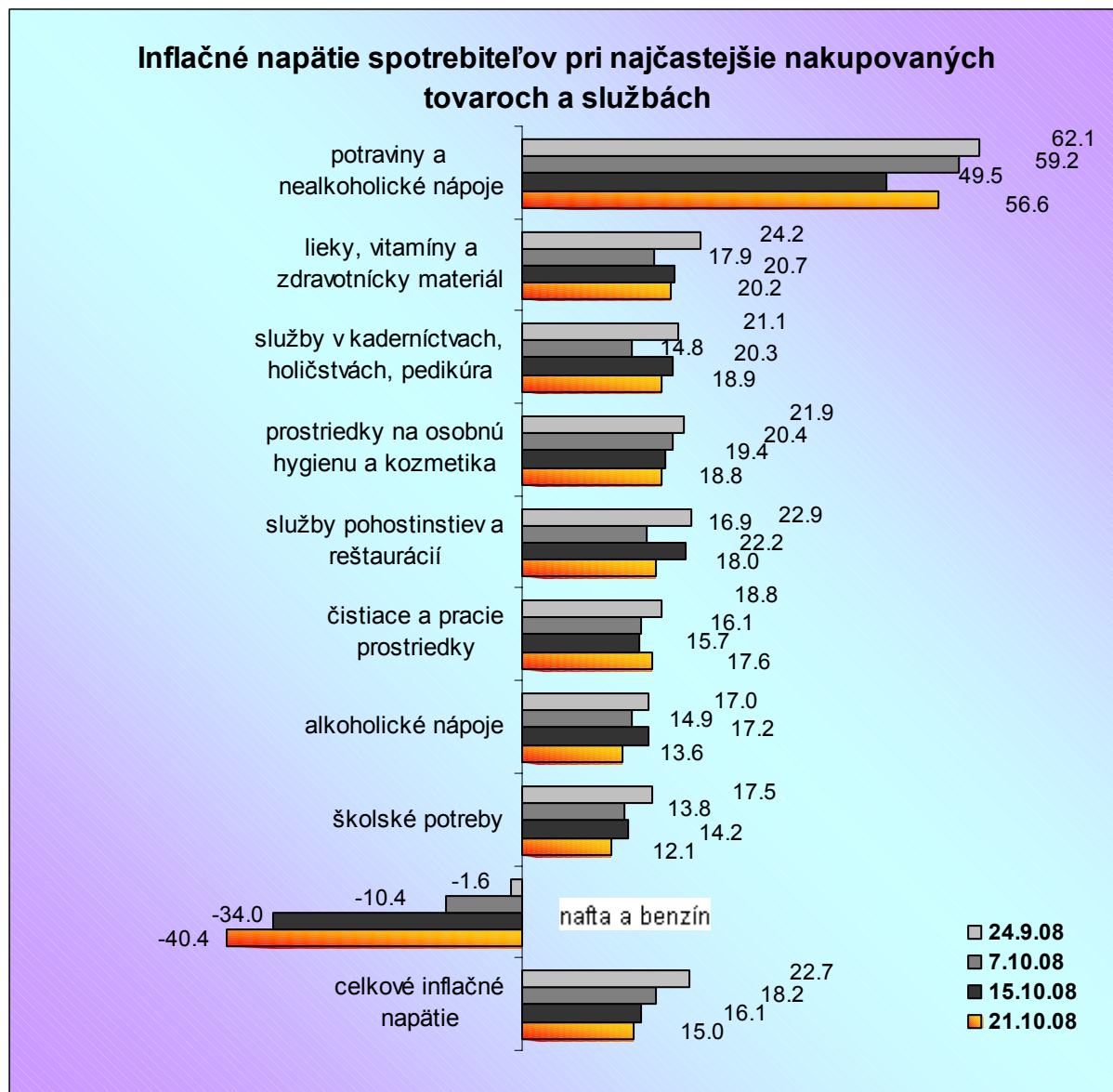
Graf č. 8

Okruhom s najvyšším výskytom odpovedí o zvýšení cien v posledných desiatich dňoch naďalej ostávajú potraviny a nealkoholické nápoje (57 %), naopak, pri nafta a benzíne respondenti najčastejšie hovorili o znížení cien (46 %), odpoveď o raste cien si vybralo najmenej oslovených (6 %).

Kvôli možnosti časového porovnania výsledkov bol skonštruovaný index inflačného napätia, ktorý nadobúda hodnoty od -100, ak si všetci respondenti myslia, že ceny sa znížili, do +100 v prípade, ak sa všetci domnievajú, že sa zvýšili. Porovnanie výsledkov z ostatných 4 prieskumov ponúka graf č. 9 na nasledujúcej strane.

Graf č. 9

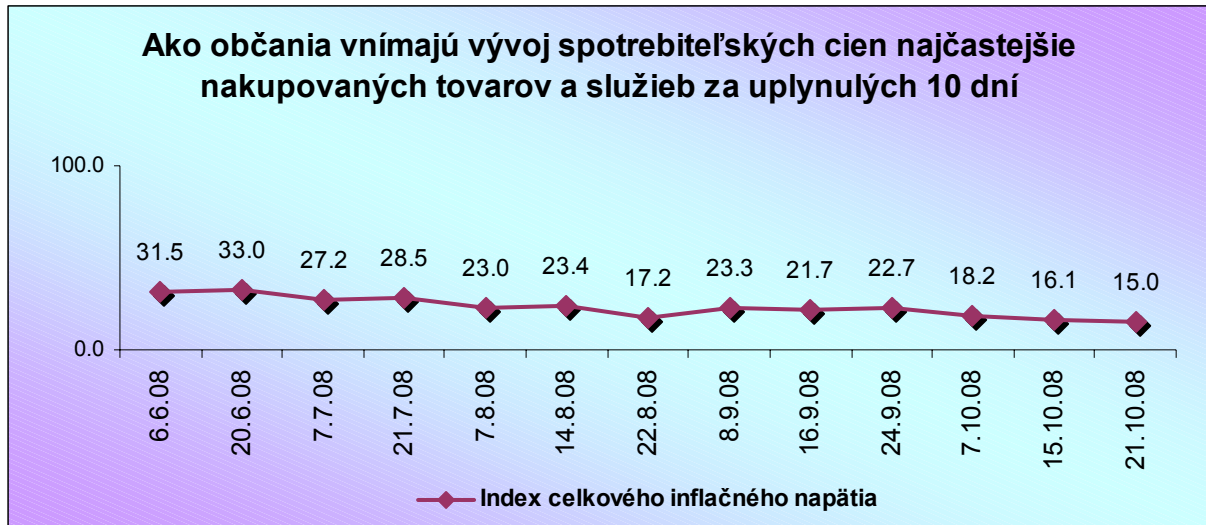

V komparácii so situáciou na konci septembra bol priaznivý vývoj zaznamenaný pri všetkých sledovaných okruhoch najčastejšie nakupovaných tovarov a služieb. Najpriaznivejšie sa vyvíjala oblasť pohonných hmôt (rozdiel predstavuje takmer 39 bodov), ďalej potraviny s nealkoholickými nápojmi (posun o 5,5 bodu) a školské potreby (zlepšenie o 5,4 bodu).

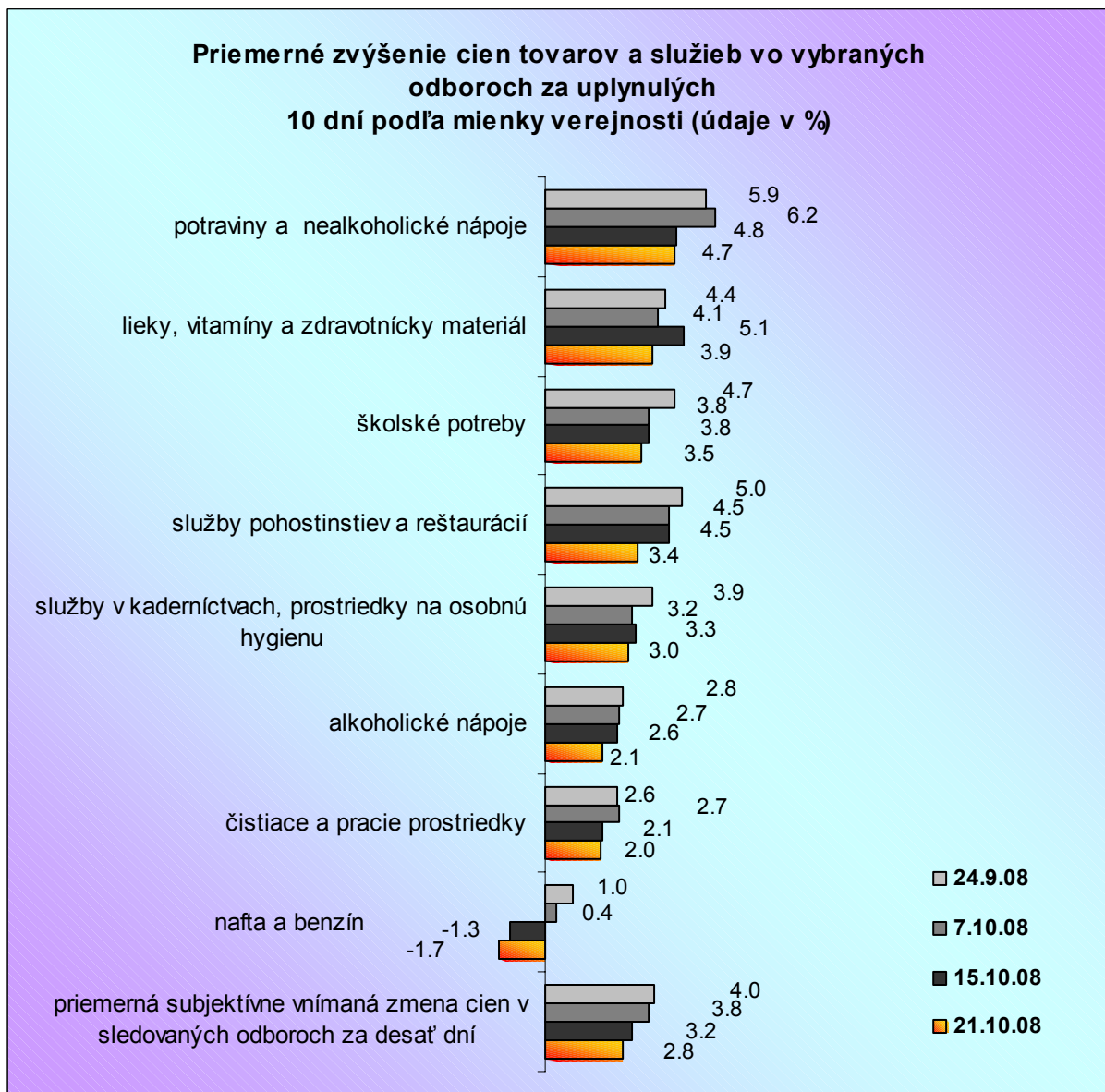
Index celkového inflačného napätia na prelome druhej a tretej októbrovej dekády bol 15, čo je najpriaznivejšia hodnota z doterajších 13 meraní. Ako dokumentuje graf č. 10 na nasledujúcej strane, v októbri 2008 pokračovala tendencia znižovania celkového inflačného napätia. Oproti koncu septembra sa index znížil o 7,7 bodu, voči stavu pred 4 mesiacmi o 18 bodov.

Aj pri subjektívnom vnímaní miery zvýšenia cien došlo na konci októbra k pozitívnej zmene. Podrobnejšie informácie poskytuje graf č. 11 na nasledujúcej strane.

Graf č. 10

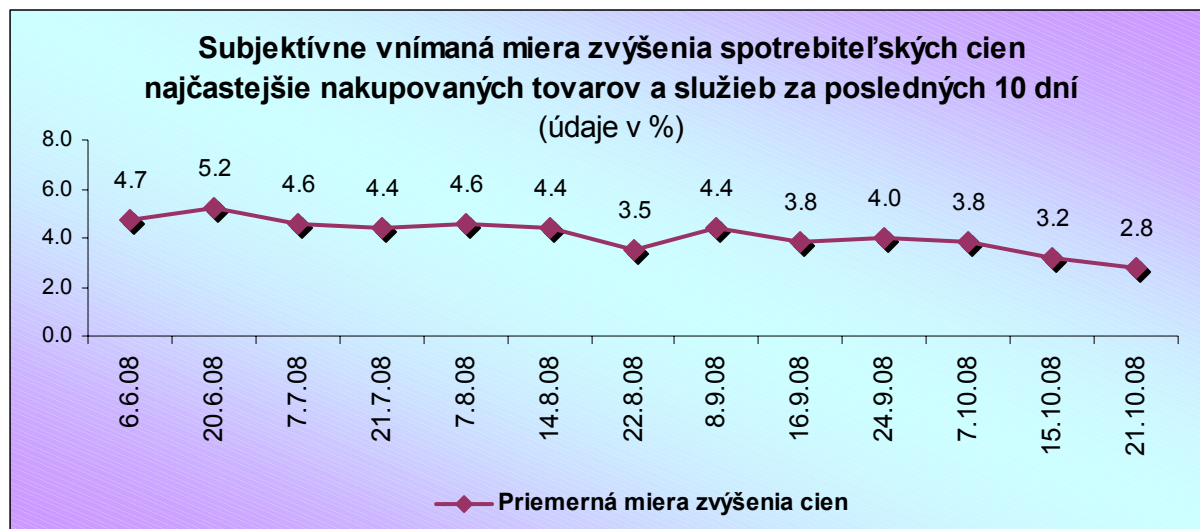
Graf č. 11

Pri sledovaní subjektívne vnímanej miery zvýšenia cien oproti koncu septembra všetky sledované okruhy zaznamenali zlepšenie, najväčšie nafta s benzínom (o 2,7 percentuálneho bodu), kde mal výsledok zároveň opačné znamienko (cena sa v priemere nezvýšila, ale znížila). Štyri okruhy (čistiace prostriedky spolu s pracími prostriedkami, alkoholické nápoje, potraviny s nealkoholickými nápojmi a nafta s benzínom) mali na konci októbra namerané historicky najnižšie hodnoty.

Doposiaľ najnižšia bola aj celková miera subjektívne vnímanej zmeny cien, ktorá na konci októbra predstavovala 2,8 %.

Graf č. 12

Ako ilustruje graf č. 12, v údajoch sa prejavuje priaznivá tendencia. Tempo subjektívne pociťovanej miery rastu cien sa znižuje, v porovnaní so stavom pred mesiacom kleslo o 1,2 percentuálneho bodu, oproti situácii pred 4 mesiacmi o 2,4 percentuálneho bodu.

Zhrnutie

- V októbri 2008 naďalej pretrváva vysoká miera informovanosti verejnosti o zavedení eura. Informácie na konci októbra postačovali alebo viac postačovali ako nepostačovali 88 % respondentov. Informácie považuje za zrozumiteľné alebo za viac zrozumiteľné ako nezrozumiteľné 90 % oslovených a súčasne poskytované informácie považovalo na konci októbra 2008 za užitočné alebo za viac užitočné ako neužitočné 95 % respondentov, čo predstavuje namerané maximum.
- Za kľúčové médiá poskytujúce informácie súvisiace s prijatím eura považujú takmer tri pätiny respondentov Slovenskú televíziu (59%) a viac ako polovica ostatné televízie (55%). Dôležitú úlohu v informovaní verejnosti plní aj denná tlač, ktorú využívajú dve pätiny opýtaných (42%).
- Verejnosť v súvislosti so zavedením eura na Slovensku predovšetkým zaujíma, ako ovplyvní prijatie novej meny našu životnú úroveň (39%), či sa jej prijatie odzrkadlí na úrovni cien (36%) a chce byť tiež podrobnejšie informovaná o výhodách a nevýhodách plynúcich z tejto zmeny (32%).
- Počas októbra 2008 sa vyskytli výkyvy v pocitoch verejnosti zo zavedenia eura, avšak na konci októbra 2008 sa situácia ustálila približne na rovnakej úrovni, aká bola na konci septembra. Najfrekventovanejším pocitom zostal mierny optimizmus s podielom 37 % v populácií 16 a viac ročných. Spolu s veľkým optimizmom, ktorý deklarovali 4 % oslovených dosiahli optimistické pocity podiel 41 %. S ľahostajnosťou očakáva zavedenie eura jedna tretina účastníkov prieskumu a podiel pesimisticky naladených občanov v súvislosti so zavedením eura bol na konci októbra tohto roku 26 %, pričom 4 % občanov uviedli veľký a 22 % občanov mierny pesimizmus.
- Najväčší podiel obyvateľov Slovenska vo veku 16 a viac rokov sa naďalej domnieva, že zavedením eura sa pre nich osobne nič nezmení. Na konci októbra 2008 túto odpoveď zvolilo 41 % respondentov. Zavedenie eura z osobného hľadiska vníma ako prínos alebo ako viac prínos než nevýhodu spolu 23 % oslovených a ako nevýhodné alebo viac nevýhodné než prínosné vníma zavedenie eura na konci októbra 29 % respondentov.
- Na konci októbra 2008 si 48 % respondentov myslí, že zavedenie eura nebude mať na ich domácnosť žiadny vplyv. Hoci v priebehu októbra podiel respondentov s týmto názorom stúpajúcim aj klesajúcim, možno zdôrazniť, že oproti koncu septembra 2008 nastal nárast ľudí zdieľajúcich tento názor o 4 percentuálne body. Na konci októbra celkovo očakáva zhoršenie životnej úrovne svojej domácnosti zavedením eura 36 % respondentov. Zlepšenie životnej úrovne domácnosti zavedením eura očakáva jedna desatina oslovených.
- Občania Slovenskej republiky za hlavné plusy prijatia eura považujú jednoduchšie cestovanie do zahraničia (42%), menej komplikované obchodovanie s cudzinou (37%) a v eure zároveň vidia alternatívu silnejšej, istejšej a stabilnejšej meny (31%).

- ❑ Obavy slovenskej verejnosti súvisiace s prijatím eura sa v súčasnosti sústreďujú na možné problémy s rozpoznaním nových bankoviek a mincí. Nemenej výrazne tiež rezonujú obavy zo zvyšovania cien, špekulácií v obchodoch a klamaní zákazníkov, ako aj z veľkého množstva mincí v peňaženkách. Uvedené štyri obavy zdieľa od 34 do 35 % účastníkov prieskumu.
- ❑ Na konci októbra 2008 pokračovalo upokojovanie inflačných nálad obyvateľov. V porovnaní so situáciou pred mesiacom klesol podiel respondentov, ktorí boli presvedčení o zvýšení cien, pri všetkých sledovaných oblastiach najčastejšie nakupovaných tovarov a služieb, najviac v okruhu benzínu a nafty.
- ❑ Oproti koncu septembra všetky sledované okruhy najčastejšie nakupovaných tovarov a služieb zaznamenali spomalenie tempa rastu cien, najväčšie opäť nafta s benzínom (o 2,7 percentuálneho bodu), kde mal výsledok zároveň opačné znamienko (cena sa podľa občanov v priemere nezvýšila, ale znížila o 1,7 %).
- ❑ Štyri okruhy (čistiace prostriedky spolu s pracími prostriedkami, alkoholické nápoje, potraviny s nealkoholickými nápojmi a nafta s benzínom) mali na konci októbra namerané historicky najnižšie hodnoty subjektívne pociťovaného rastu cien.
- ❑ Podľa subjektívneho vnímania obyvateľov sa ceny najčastejšie nakupovaných tovarov a služieb zvýšili v priemere o 2,8 %, čo bola najnižšia hodnota z 13 zisťovaní.